

Rekurentas virknes, Skaitļu teorija (6A: 2025-10-16)

- Rekurentai virknei definēts pirmais loceklis (vai daži locekļi) un formula, ar kuru no iepriekšējiem locekļiem izrēķināt nākamos. Ar to var saskaitīt variantus tad, ja citas metodes (*reizināšanas likums*) būtu par grūtu. Risinājuma secība:
  - Aprēķināt locekļus a_n dažiem maziem n . Rekurentai virknei nepieciešami pirmie locekļi (sākot ar a_0 vai ar a_1 vai tml.).
  - Apskatīt a_n un mēģināt izteikt ar a_{n-1} (vai citiem iepriekšējiem locekļiem). Pierakstīt prasību, ka $n \geq 2$ (vai tml, no kuras vietas šo formulu lietot).
  - Pārliecināties, ka rekurentajā izteiksmē bez atkārtotā iekļauti visi varianti.
  - Ja uzdevumā prasīts, izveidot virknes locekļu tabuliņu līdz kādai vērtībai un pierakstīt secinājumus.
- Apzīmējums $a \equiv b \pmod{m}$ nozīmē, ka a un b dod vienādus atlikumus, dalot ar m . Piemēram, $2026 \equiv 6 \pmod{10}$.
 $1^2 = 1 \equiv 1 \pmod{8}$, $3^2 = 9 \equiv 1 \pmod{8}$, $5^2 = 25 \equiv 1 \pmod{8}$.
- Virkne, kas iegūstama, rakstot arvien jaunus decimālciparus $x_1 = \overline{a}$, $x_2 = \overline{ab}$, $x_3 = \overline{abc}$, $x_4 = \overline{abcd}$, ... ir izsakāma ar rekurentu sakarību:
 $x_1 = a$, $x_2 = 10 \cdot x_1 + b$, $x_3 = 10 \cdot x_2 + c$, $x_4 = 10 \cdot x_3 + d$.
Var rakstīt arī uzreiz: $x_4 = a \cdot 10^3 + b \cdot 10^2 + c \cdot 10 + d$.

0.uzdevums:

(A) Uzrakstīt virkni $a_n = 3n \pmod{7}$.

(B) Uzrakstīt virkni $a_n = n^3 \pmod{7}$.

(C) Kā bez reizināšanas (ar saskaitīšanu un atņemšanu) uzzināt, kādu atlikumu dod skaitlis $abcdef$ dalot ar 9?

(D) Kā bez reizināšanas (ar saskaitīšanu un atņemšanu) uzzināt, kādu atlikumu dod skaitlis $abcdef$ dalot ar 11?

1.uzdevums: Ar a_n apzīmē, cik dažādos veidos n atšķiramus cilvēkus var sagrupēt pāros (cilvēku secība pārī nav svarīga). Ja n ir nepāra, tad $a_n = 0$.

(A) Izteikt a_n , izmantojot reizināšanas likumu,

(B) Izteikt a_n kā rekurentu virkni.

2.uzdevums: Ar R_n apzīmējam gabalu skaitu, kuros n taisnes sadala plakni, ja nekādas divas taisnes nav paralēlas un nekādas trīs taisnes neiet caur vienu punktu. Atrast rekurentu sakarību, lai rēķinātu R_n virknes locekļus.

3.uzdevums (LV.AMO.2019.12.4): Sporta nometnē ir 100 skolēni. Ar N apzīmējam, cik veidos šos 100 skolēnus var sadalīt 50 pāros (pāru secība un arī skolēnu secība pāri nav svarīga). Ar kādu lielāko trijnieka pakāpi dalās N ?

4.uzdevums: Monētu met n reizes un katreiz pieraksta rezultātu “C” (cipars) vai “Ģ” (ģerbonis). Pirmais spēlētājs uzvar, ja visu metienu virknītē nekad nav divi ģerboņi pēc kārtas (virknītē nesatur “ĢĢ”). Apzīmējam ar a_n to, cik ir virknīšu garumā n bez “ĢĢ” (jeb cik dažādos veidos 1.spēlētājs var uzvarēt).

(A) Atrast rekurentu sakarību, kas a_n izsaka ar iepriekšējiem virknes locekļiem.

(B) Atrast varbūtību, ar kuru pirmais spēlētājs uzvar, ja monētu met tieši 6 reizes (par varbūtību saucam dalījumu starp to monētas uzmešanas veidu skaitu, kuros uzvar 1.spēlētājs, pret visu iespējamo monētu uzmešanas veidu skaitu).

5.uzdevums: Kādā programmēšanas valodā visi vārdi satur tieši n burtus; un katrs burts ir “A”, “B” vai “C”. Ar a_n apzīmējam, cik ir vārdu garumā n , kuri satur divus “A” no vietas.

(A) Uzrakstīt a_n kā rekurentu virkni, norādot sākuma nosacījumus un rekurento sakarību, kas ļauj izrēķināt a_n no iepriekšējiem locekļiem.

(B) Atrast a_6 vērtību.

6.uzdevums (LV.AMO.2023.9.2): Ja divciparu skaitlim $\overline{ab}$ galā pieraksta divciparu skaitli $\overline{cd}$, tad iegūtais četr ciparu skaitlis dalās ar 13. Zināms, ka $12a + 9b$ dalās ar 13. Kāds var būt skaitlis $\overline{cd}$?

7.uzdevums (LV.AMO.2019.9.4): Ja naturāla sešciparu skaitļa visus nepāra ciparus aizvietotu ar 7, iegūtu skaitli, kas ir par 5998 lielāks nekā sākotnējais skaitlis. Savukārt, ja sākotnējā skaitlī ar 7 aizvietotu visus pāra ciparus, tad iegūtais skaitlis būtu par 500290 lielāks nekā sākotnējais. Atrast doto sešciparu skaitli!

8.uzdevums (LV.AMO.2018.9.4): Atrast lielāko naturālo skaitli, kas dalās ar 7, kura ciparu summa ir 100 un kuram neviens cipars nav 0.

9.uzdevums (LV.AMO.2018.8.2): Naturālu skaitļu virknes 1; 8; 8; 64; 192; 432; ... katrs loceklis, sākot ar trešo, ir vienāds ar divu iepriekšējo locekļu nenulles ciparu reizinājumu. Kāds ir šīs virknes 2018. loceklis?

10.uzdevums (LV.AMO.2014.8.1): Skaitli $\frac{1}{13}$ pārveidoja par bezgalīgu decimāldaļu un tajā izsvītvoja 2014. ciparu aiz komata. Kurš skaitlis lielāks – sākotnējais vai iegūtais?